

Naar zichtbare kwaliteit bij Kleinschalige Jeugdhulp met Verblijf

Medio 2017 hebben de inspecties ongeveer 50 toezichtbezoeken bij aanbieders van kleinschalige jeugdhulp met verblijf uitgevoerd. De aanbieders zijn divers: gezinshuizen, logeerhuizen en organisaties die vooral ambulante of daghulp bieden. Deze aanbieders bieden vaak zowel jeugdhulp in het kader van de Jeugdwet als hulp vanuit de Wet langdurige zorg, Wet maatschappelijke ondersteuning en de Wet zorgverzekeringen.

Het is belangrijk dat de aanbieders van kleinschalige jeugdhulp weten aan welke verwachtingen zij moeten voldoen. Alle verwachtingen van de inspectie staan in het toetsingskader verantwoorde hulp voor jeugd (<http://toetsingskadervhj.nl/>)

De inspecties hebben in de handreiking een aantal onderwerpen uitgelicht waarover in de praktijk nog onduidelijkheid bestaat. De inspecties zullen de handreiking op grond van ervaringen bij nieuwe toezichten geregeld actualiseren. Op de websites van de inspecties treft u de meest recente versie van de handreiking aan.

Hoe ziet het toezicht eruit?

Het toezicht vindt *onaangekondigd* plaats door twee of drie inspecteurs. In sommige gevallen bellen de inspecteurs de middag voor het toezicht de aanbieder, zodat de jeugdigen niet worden overvallen door de aanwezigheid van de inspecteurs.

De inspecteurs bezichtigen de locatie en spreken met de aanbieder (gezinshuisouder, zorgboer, directeur e.d.) en eventuele medewerkers. Daarnaast horen de inspecteurs graag van jeugdigen hoe zij de geboden hulp ervaren. Ook kijken de inspecteurs in belangrijke beleidsstukken en cliëntdossiers.

De inspecteurs leggen hun bevindingen vast in een openbaar rapport. De aanbieder moet eventueel verbetermaatregelen treffen. Het kan voorkomen dat de inspecties onveilige situaties aantreffen

Verwachtingen over het systematisch inschatten van veiligheidsrisico's

De inspecties verwachten dat een aanbieder gebruik maakt van een systematische methode om de veiligheidsrisico's van alle jeugdigen in kaart te brengen. Bij grote problematiek van de jeugdigen of hun ouders is het gebruik van een instrument noodzakelijk. De inschatting van de veiligheidsrisico's moet plaatsvinden bij de start van de hulp en nadat er een verandering in de situatie optreedt. De aanbieder vermeldt de risico's in het plan (hulp-, zorg- of begeleidingsplan) en beschrijft ook wat de professionals doen om de risico's zo veel als mogelijk te beperken. Bij de evaluatie van het plan wordt opnieuw gekeken wat op dat moment de veiligheidsrisico's zijn.

Als professionals aandacht hebben voor de veiligheid en de sociale omgeving van de jeugdigen kunnen zij signalen over mogelijk risicovolle situaties vroegtijdig opvangen, denk bijvoorbeeld aan risico's op het gebied van seksualiteit.

Een overzicht van methoden en instrumenten staat in de handreiking voor residentiële behandeling (<http://richtlijnenjeugdhulp.nl/residentiele-jeugdhulp/>). Een overzicht van instrumenten om diverse vormen van veiligheidsrisico's te bepalen staat op (<http://www.nji.nl/Kindermishandeling-Praktijk-Instrumenten>).

Verwachtingen over medicatieveiligheid

Indien medicatie niet zorgvuldig wordt gebruikt, kunnen gevaarlijke situaties ontstaan voor jeugdigen.

Zorgvuldige organisatie. De inspecties verwachten dat iedere aanbieder heeft vastgesteld wie verantwoordelijk is voor het bewaren en verstrekken of innemen van een door een arts voorgeschreven medicatie. In de regel is dit de aanbieder, maar bij oudere jeugdigen kan de jongere zelf verantwoordelijk zijn voor de inname. In het kader van verantwoorde hulp wordt van aanbieders verwacht te signaleren waar eventuele medicatieproblemen optreden. Is het beheer van medicatie nog steeds verantwoord? De aanbieder moet in het kader van verantwoorde werktoedeling nagaan of specifieke scholing van één of alle professionals rond medicatie noodzakelijk is. Ook in het geval dat bij de aanbieder geen jeugdigen verblijven die medicijnen gebruiken is het goed om bovenstaande te regelen zodat op het moment dat een jeugdige wordt geplaatst die wel medicatie gebruikt, zaken duidelijk zijn.

TIP

Bij het gebruik van meerdere medicijnen is het praktisch om een medicijnrol te gebruiken die door een apotheker kan worden verstrekt. De medicijnrol bevat zakjes waarin per inname-moment alle medicatie voor één jeugdige zit.

Actueel medicatieoverzicht. De inspecties verwachten dat de aanbieder weet welke medicatie jeugdigen nodig hebben. De aanbieder moet gebruik maken van een door de apotheker verstrekte toedienlijst / aftekenlijst. Hierop moet degene die de medicatie aan de jeugdige geeft, aftekenen dat de medicatie is afgegeven of is ingenomen. Veel kleinschalige aanbieders ondervinden moeilijkheden bij het krijgen van een toedienlijst voor elke jeugdige bij de apotheker. Hierbij kan de aanbieder de apotheker wijzen op het convenant 'Veilige principes in de medicatieketen' waarin de uitwisseling van deze informatie is opgenomen. (Zie in de interactieve handleiding paragraaf 3.2 <http://www.zorgvoorbeter.nl/docs/PVZ/vindplaats/medicatieveiligheid/veilige-principes-in-de-medicatieketen.pdf>.)

Verantwoord bewaren. Alle medicatie moet zo worden bewaard dat jeugdigen daar niet zomaar bij kunnen, bijvoorbeeld in een afgesloten kast. De medicatie moet in de originele verpakking die op naam van de jeugdige staat worden bewaard. Indien de medicatie al per jeugdige per inname moment apart wordt bewaard, moet zichtbaar zijn welke medicatie dit is. Dus niet een pilletje uit een strip drukken en in de weekdoos stoppen, maar het pilletje van de strip losknippen en bewaren.

Verwachtingen over vertrouwenspersoon en klachtencommissie

De inspecties verwachten dat iedere aanbieder beschikt over een onafhankelijke vertrouwenspersoon en klachtencommissie en dat zowel de jeugdigen als hun ouders hiervan op de hoogte zijn.

Een onafhankelijke vertrouwenspersoon versterkt de positie van de jeugdigen en hun ouders door hen te adviseren en te ondersteunen bij het kenbaar maken van onvrede.

Onafhankelijke vertrouwenspersoon. De inspecties verwachten niet alleen dat de aanbieder beschikt over een onafhankelijke vertrouwenspersoon, maar ook dat de aanbieder jeugdigen en ouders op de vertrouwenspersoon wijzen, minimaal door het geven van een folder met naam en adres. Bij voorkeur komt de vertrouwenspersoon ook af en toe bij de jeugdigen op de locatie.

Onafhankelijke klachtencommissie. De inspecties verwachten in het kader van hulp op basis van de jeugdwet, dat voor jeugdigen en hun ouders de aanbieder over een onafhankelijke klachtencommissie beschikt, waartoe de jeugdigen en hun ouders rechtstreeks een klacht kunnen indienen. Dus ook zonder tussenkomst van bemiddeling door een professional, vertrouwenspersoon of managers. Wel is het mogelijk om een klachtenprocedure te hanteren waarbij bemiddeling een mogelijkheid is. Veel hoofdaanemers en brancheorganisaties hebben een onafhankelijke klachtencommissie ingericht waarvan (soms tegen betaling door de aanbieder) gebruik kan worden gemaakt. De aanbieder moet de jeugdigen en hun ouders wijzen op de klachtencommissie. Voor jeugdigen die onder de Wet langdurig zorg (Wlz) vallen is het daarnaast op grond van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz) nodig dat de aanbieder een overeenkomst heeft met een geschillencommissie waar de jeugdige of zijn wettelijke vertegenwoordiger een geschil kan voorleggen. Ook hiervoor geldt dat veel hoofdaanemers en brancheorganisaties dit hebben geregeld en dat de aanbieder de jeugdige en zijn wettelijk vertegenwoordigers hierop moet wijzen.

TIP!

De gemeenten / het Rijk hebben met het Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ) een contract gesloten waardoor alle aanbieders van jeugdhulp hiervan gebruik kunnen maken. Het is wel nodig dat de aanbieder met het AKJ afspraken maakt over de wijze waarop zij contact met de jeugdigen en hun ouders gaat onderhouden.

Wilt u nog meer weten?

- Voor meer informatie over cliëntenpositie:
www.akj.nl
- Voor meer informatie over jeugdhulp:
www.nji.nl
- Voor meer informatie over registratie van professionals:
www.skjeugd.nl
- Voor meer informatie over richtlijnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming:
www.richtlijnenjeugdhulp.nl
- Voor meer informatie over medicatieveiligheid:
<https://www.actiz.nl/nieuws/web/ouderenzorg/open/2016/11/medicatieveiligheid-nieuwe-praktijkinzichten-en-hulpmiddelen>

Dit is een uitgave van de Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie voor de Gezondheidszorg

Missie

De Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie Veiligheid en Justitie voeren het landelijk toezicht in het kader van de Jeugdwet uit. Als waren zij één inspectie zien zij in het kader van de Jeugdwet toe op de kwaliteit van de jeugdhulp, de jeugdbescherming en jeugdreclassering en de andere instellingen in het jeugddomein. Daarnaast zien zij toe op de naleving van de wetgeving. Het landelijk toezicht jeugd stimuleert met haar toezicht de voorzieningen tot goede en veilige verzorging, opvoeding en behandeling van kinderen in de jeugdhulp en in de jeugdbescherming en jeugdreclassering en de ondersteuning van ouders en verzorgers van die kinderen. Het landelijk toezicht jeugd draagt er aan bij dat de samenleving er op kan vertrouwen dat kinderen en ouders op tijd en op maat de hulp en zorg krijgen van de instellingen en de professionals. Het onafhankelijke oordeel van het landelijk toezicht jeugd over de kwaliteit van de jeugdhulp, de jeugdbescherming en jeugdreclassering is relevant voor de professional, de instelling en de overheid en helpt bij het verbeteren van die kwaliteit.

September 2017